MUNKÁS SZÓ

DEMOKRATIKUS HETILAP

II. évfolyam. 13. szám.
Salgótarján, 1946. évi március hó 23

Ára: 30.000 P.

Megjelenik minden szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Hunyadi-utca 6 sz.

Két március

A neveknek megvan a maguk végzete, tartja a régi közmondás. És valóban: Napoleon neve elválaszthatatlan a győzelemtől és a bukástól, május és ujjászületés ugyanazon fogalom szinonimái, a keresztségben kapott név hányszor kötelezte el viselőjét nagy tettekre. A márciusnak is megvan a maga végzete. A rómaiak a háboru istenének, Marsnak szentelték ezt a hónapot és nem hiába. Március hónapja a hadbaindulás, a háborukezdés, uj, nagy események, korszaknyitás hónapja lett.

Talán nem volt véletlen hogy nem sokkal időszámitásunk kezdete előtt ennek a hónapnak idusán halt meg minden idők első nagy szervezője néhány szabadsághős tőre alatt, hogy vére hullása a modern idők első nagy felvonása előtt vonja félre a függönyt. De bizonyára az sem volt véletlen, hogy száz esztendővel ezelőtt márciusi hónapban öntötte el először Európát elemi erővel a szabadság kitörő vágyának forrósága és próbálta megdönteni a sok száz éves bálványt, a tőke vak hatalmát. A mi márciusi 15-énk is ennek a szabadsághullámnak egy magasra emelkedő pontját mutatja.

Ám a végzet sem egyoldalu. A végzetnek is kettős arca van, mint Janusnak, a háboru és béke istenének. Az egyik oldala az igazság, az emberség éltető lángjától fényes, a másik oldala a megszentségtelenitő gyalázat sötétségétől szennyes. Nekünk magyaroknak két márciusunk van. Az egyik dicsőségben, igazságban, becsületben fogant, a másikat a szégyen, a gyalázat hozta a világra. 1848. és 1944. márciusa e két március. Mindkettőt kardok csörgése, élet-halál küzdelem zaja töltötte be és mégis milyen más volt a két március. 1848 márciusában a magyar élet egész értelme és lényege lázadt fel az idegen iga ellen, amely majd ezer éven át nyomta el szabad törekvéseit.

A soha nem volt magyar értelmiség találta ekkor meg hirtelen az életutat, melyen mennie lehetett és kellett, a magyar föld verejtékező népe jutott eredendő jogához, a földhöz, a magyar iparos és kereskedő előtt ekkor csillant meg a szabad boldogulás bujdosó fénye és a maroknyi magyar munkásság ekkor jutott először emberi jogok birtokába.

1944 március mindennek az ellenkezőjét mutatja. Ekkor teljesedett be az ötszázéves sors: az idegen hatalom, mely idáig jóformán csak fenyegetődzött és engedélyezte a magyar népnek a gyarmati barom jólétét, leplezetlen igényekkel lépett fel és ezeket az igényeket gyorsan érvényesitette. Az országot megszállotta és beállitotta annak a megsemmisitő harcnak a vonalába, melyben maga is elbukott. Most is a fegyverek csillantak meg a koratavaszi napfényben, de ezek a fegyverek már nem a szabadság fegyverei voltak.

Először elnémult a szabadság hangja, azután guzsba kötetett a szabadság keze, majd pedig ebek harmincadjára jutott mindaz, ami pótolhatatlan érték volt az országban, emberek, állatok, gépek százezrei, hit, remény és végül nyugat felé huzódott ki az élet az országból, mely nem tudott kaput nyitni a kelet felől felsugárzó fénynek.

Két március, kétféle sors, kettős tanulság. Mert bármenynyire más volt 1848 márciusa, mint 1944-é, a tanulságot egyazon irányban kell levonnunk. Szabadság függetlenség nélkül nemcsak semmit sem ér, hanem bármilyen biztatónak látszó kezdet után is a kárhozatba visz. Az élet csak azé lehet, aki meg tudja ragadni, magáévá tenni és nem hajlandó azt kiengedni a kezéből semmiféle erőszak nyomására sem. Erre tanit bennünket 1944 márciusa.

De a szabadságból kevés nem elég. A félig megtett lépések ugyanabba a kátyuba viszznek, mint a meg nem tett lépések, A félig kivivott, vagy csak egyesek részére kivivott jogok éppen ugy nem lehetnek egy nemzet szabad életének biztositékai, mint ahogy nem biztosithatja egy nemzet életét egyetlen idegen hatalom sem. Erre tanit minket 1848 márciusa, mely Petőfi „Talpra magyar"-jával kezdődött és Görgey fegyverletételével végződött.

Egy uj márciusnak mindezekkel tisztában kell lenni vagy pedig számolnia kell a bukással, mely már annyi március bimbózó reményeit pusztitotta el.

V. Gy.

Pedagógusok világnézeti átképzése.

A pedagógusok világnézleti átképzése terén is sürgős tennivalóval áll szemben a fiatal demokráciánk. Az átképzés haladéktalan megkezdésének szükségességét az egész magyar társadalom és a demokratikus frontba tömörült pártok sürgetik. A Honvédelmi Miniszterium már a harmadik hathetes átképző tanfolyamot tartja a honvédség tagjai részére. Ha ott szükséges, akkor az egész magyar köznevelés érdekében százszorosan fontos a pedagogusok átképzésének mielőbbi megkezdése,

A fővárosi pedagógusok világnézeti átképző tanfolyama ez év március 12 én megkezdődött a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetének rendezésében. A tanfolyam előadói élvonalbeli tudósok és politikusok.

A vidéki pedagógusok világnézeti átképzésének módozatairól most folynak a tanácskozások a miniszterium, a pedagógus szakszervezet és a pártok között. A vidéki tanfolyamok megszervezése és meginditása sokkal több akadályba ütközik, mint sem azt gondolnánk.

Addig is, mig a kérdés megoldódik, a vármegye tanitói és tanárai részére járásonként egy napos átképző jellegű pedagógiai szemináriumok lesznek a következő sorrendben:

Március 27 én Nagymaros,
„ 28 án Rétság,
„ 29 én Balassagyarmat,
Április 4 én Szécsény,
„ 5 én Salgótarján (Acélgyári iskola tornatermében reggel 9 órai kezdettel és
Április 6-án Lőrinci.

A szemináriumok mindegyikén résztvesz Iványi János tanügyi tanácsos a vármegye tanfelügyelője és Moldoványi János tanügyi szakszervezeti titkár, mint a Pedagogus Szabad Szakszervezet központi képviselője.

A szemináriumok tárgysorozata a következő:

1. Elméleti előadás a mindennapi kérdések órájáról.

2. Gyakorlati, bemutató tanitás a mindennapi kérdések egyik egységéből.

3. A pedagógus és a mindennap politika.

Mindhárom előadás fontos kérdéseket fog tárgyalni és ép ezért is a szemináriumokon való megjelenés a járások területén működő tanitók és tanárok részére kötelező. A szemináriumokon vendégként résztvesznek a Nemzeti Bizottságok, az összes politikai pártok, a hatóságok és egyházak kiküldött képviselői is

Amint a multban, ugy most is részletes összesitő beszámolót fogunk hozni a szemináriumok lefolyásáról. Addig is jó és eredményes munkát kivánunk vármegyénk pedagógusainak.

Március 15.-ének megünneplése Salgóbányán

Salgóbánya összes társadalmi egyesületei és a bányatelep hazafias közönsége gazdag müsor keretében ünnepelte meg március idusát.

A délelőtti szentmise után a helyi kulturteremben gyülekezett a közönség, hol a MKP helyi szervezete által gyönyörűen feldiszitett szinpadon folyt le az ünnepség.

A szebbnél szebb alkalmi szavalatok és zeneszámok elhangzása után Schnell Gyula igazgatótanitó méltatta a szabadság ünnepét.

Ismertette a reformkorszak küzdelmeit s párhuzamot vont a régi s a mai világszabadság között. Megmutatta a követendő utat, becsületes munkára és erős összefarfásra buzditva a hallgatóságot

Majd az egyesületek küldöttségei megkoszoruzták a Hősök emlékművét.

Az ünnepi beszéd elhangzása után hazafias szinmű előadásában gyönyörködött a közönség.

Az összes szereplők, szavalók, s a zenekar tagjai derekas munkát végeztek, az ünnepély fényét emelték s a közönség elismerését kiérdemelték.

A lelkes ünnepség az Internacionálé és a Bányászhimnusz hangjai mellett ért véget.

Az ünnepély után a helyi nép-

iskola növendékei tartották meg énekszámokból és szép szavalatokból álló ünnepélyüket. Az ünnepi beszédet Szabó Klára tanitónő mondotta s a tanulóifjuságot a márciusi ifjak példájának követésére buzditotta.

Este a Madisz helyi csoportja gazdag müsoros előadással fejezte be a salgóbányai ünnepségeket.

Kisért a mult

Egyes régi és uj tisztviselők még ma is azt hiszik, hogy a hivatal és a közönség őértük van és nem ők vannak szolgálatban, a közönség és a hivatal szolgálatában. Goromba és udvariatlan a közönséggel, kiszolgálás és udvarias utbaigazitás helyett büntetik a járatlanokat, nem tesznek jószolgálatot a hivatalnak, nem valók demokratikus országban közalkalmazottnak. Az ilyeneket irgalom nélkül ki kell seperni.

Sok panasz hangzik el a postahivatalban alkalmazott egyik fiatal férfi ellen, aki az értékcikkek elárusitásánál volt alkalmazva. A járatlan öreg nénike udvariasan kérdi: „Kérem szépen, mennyi bélyeg kell most egy levélre?" Kellő felvilágositás helyett kurtán rászól: Tanuljon meg olvasni, ott a kifüggesztett tábla." Önkéntelenül is megnézem a táblát az ablak fölött, keresem a tarifát, De ott csak annyi áll: Levél vidékre 32 fillér. A néni elkedvetlenedve elmegy. Ugyanakkor kb. 4000 P volt a bérmentesités.

Ugyanilyen az érték ki-és befizetésnél az egyik nő. A járatlanok, akik távirati uton akarnak pénzt feladni, megveszik a két blankettát. Az utalványon még be van keretezve a feladó által kitöltendő hely. Nincs azonban a távirati ürlapon. Igy minden gyanutlan ember azt is kitölti. Az alkalmazott szinte kéjeleg abban, hogy mindenkivel kétszer veteti meg a távirati ürlapot. A világért sem mondaná meg, — ami szolgálati kötelessége volna — hogy a távirati ürlapot ne töltse ki a feladó fél, hanem még neki áll feljebb, jobban esik neki a a gorombáskodás.

Felhivjuk a Főnökség figyelmét, hogy a létszámcsökkentés alkalmával elsősorban az ilyeneket tartsa nyilván és ne türje a hivatalban a nem odavalókat. A nép a maga pénzeért jogosan megkövetelheti az udvarias kiszolgálást és kikéri magának a gorombáskodást. Már a multban is többizben figyelmeztette a miniszter a hivatalokat a kötelező udvariasságra. Ma már magától is tudhatná ezt a kötelességét mindenki, aki a közönség adófilléreiből, azaz adómillióiból kiván megélni.

A munkásgimnázium első vizsgái

A közoktatásügyi miniszter táviratilag engedélyezte a munkásgimnázium V. oszt. megnyitását, ha a jelentkezők a tankerületi főigazgató vagy helyettese előtt leteszik a különbözeti vizsgálatokat. A 24 jelentkező március 18-án Tereh Géza tanügyi főtanácsos, főigazgató előtt várakozáson felüli eredménnyel tette le a vizsgálatot. A jelöltek olyan müveltségről tettek tanuságot, hogy a gimnázum felső tagozata a legjobb reményekkel indul.

Lenin és a kultúra kérdései

Lukács György Lenin emlékbeszédéből idézzük a következőket:

„Lenin sohasem érte be a szabadság vagy egyenlőség puszta proklamálásával. Azt kérdezte mindig: fenn áll-e a dolgozó nép többsége részére a valóságos lehetőség, hogy a jogilag megadott szabadsággal éljen. Mert ha nem akkor ez a szabadság képmutatás. Képmutatás a sajtószabadság, ha a dolgozók tőkehiányból nem tudnak maguknak lapokat alapitani; képmutatás a gyülekezési szabadság ha anyagi eszközeik nem engedik meg, hogy őszszejöveteleik részére megfelelő helyiségek álljanak rendelkezésükre.

A szabadság konkrét követelése mindenekelőtt az emberek teljes felszabaditását jelenti. Ha a szabadság nem terjed ki az ember alapvető anyagi létére, azoknak az előfeltételeknek megteremtésére, amelyeknek segitségével igazán élhet szabadságával, akkor a szabadság üres frázis.

Az igazi szabadság továbbá az emberek mindenoldalu felszabaditását jelenti. Lenin sohasem állt meg a puszta politikai szabadság kérdéseinél. A mindennapi élet minden megnyilvánulása részére követelte az emberek valóságos szabadságát, létüknek szabad és sokoldalu kifejlődését. Mint a demokrácia ilyen elemi előfeltételéért harcolt Lenin egész életében minden nemzet teljes szabadságáért. Ebből a nézőpontból követelte mindig a dolgozó asszonyok valóságos felszabaditását ama kettős kizsákmányolás alól, amelyet számukra eddig egyfelől az üzemi munka, másfelől a háztartási elfoglaltság jelentett.

A kultura marxista elméletében döntő szerepet játszik a dolgozók szabad idejének kérdése. E szabad idő nagysága és valóságos felhasználhatósága. A régi társadalomban ez a szabad idő csak az uralkodó osztályoknak állott rendelkezésére. Lenin kulturakoncepciója abból áll; olyan társadalmi intézményeket teremteni amelyek termékenyen felhasználhatók, szabad időt biztositanak mindenkinek s mindenki számára létrehozzák a müveltségnek és az ismereteknek azt a fokát, hogy a kultura fejlődésébe, mint alkotó vagy mint élvező, termékenyen belekapcsolódjék.

Itt az éles ellentét Lenin és a mai polgári kultura legtöbb képviselői között. Azok, ha a mai kultura betegségeiről van szó, a tömegek részvételében, a tömegeknek szánt kulturában látják a bajok okát. (Vermassung). Lenin sohase idealizálja a mai tömegek kulturális érettségének fokát. De mélyen meg van arról győződve, hogy mindenki képes a kultura befogadására. Ehhez azonban a társadalmi és gazdasági élet, az egész nevelési rendszer stb. gyökeres, az alapoknál kezdődő átalakitás szükséges.

A lenini kulturstratégia szocialista végcélja az osztálytársadalmak társadalmi munkamegosztásának megszüntetése: falu és város, fizikai és szellemi munka között le kell, hogy omoljanak az elválasztó falak; a szocialista termelés pedig megadja a munkának a maga értelmességét, öncéluságát, amelyet a tőkés termelésben elvesztett. A lenin—sztálini kulturforradalom természetszerüleg még nem valósithatta meg teljesen ezeket a követeléseket. De hatalmas utat tett tényleges megvalósitásuk felé.

Lenin az uj embert kereste egész életében. Küzdött az uj ember létrejöttének objektiv gazdasági, társadalmi és ezzel együtt szellemi és erkölcsi alapjainak lerakásáért. Ez az uj ember majdan egyesiti magában azokat a nagy kulturális energiákat, amelyeket a letünt virágkorok kitermeltek: a világotfelvevés átfogó szélességét a megértés és ábrázolás mélységével, a kifejlett egyéniséget a társadalmi szolidaritással, a munka értelmességét és öncéluságát a sokoldalu kifejlett szellemiséggel és morális kulturával.

Ezért az uj emberért küzdött Lenin. Ennek az uj embernek volt ő maga első nagy példánya: reprezentánsa az uj élet pátoszának, a patetikusság nélküli pátosznak. Példaadó életet élt. A legszigorubb morális tisztaság benne aszkétikus eltorzulás nélkül valósult meg, mélyenjáró szellemisége sohasem szakadt le a gyakorlatról, az életről. Hatalmas egyéniség, de nem a régi individualista értelemben: folytatható munkát hagyott hátra méltó nagy utódjának, Sztálinnak.

Levél a bányamunkások salgótarjáni Szakszervezetéhez

Őszinte tisztelettel és mondhatnám hálával nézek fel Salgótarján munkásaira, akik igaz magyarokhoz méltóan tartották, sőt jóval tul is haladták igéretüket.

Nem vagyok egy párt tagja sem még, csak egyszerü magyar ember, aki mindent abból a szempontból itél meg, hogy az tönkretett hazánk javát, vagy kárát célozza. Tudatában vagyok annak, hogy mit jelent ma a szénhiány. És őszinte megbecsüléssel látom, hogy az egyszerü bányamunkások — akikről sokat hallottam, hogy internacionalisták — is mennyire megértették ezt s mennyi részemről nem várt áldozatot tudnak érte hozni.

Ezt az áldozatkészséget alig hozta volna meg bárki más, hisz az emberek sokszor saját közvetlen érdekeiért nem hajlandók rossz körülmények között igy dolgozni mint ahogy a bányák munkásai nem is közvetlen érdekeiért, hanem az ország javáért dolgoznak. Ezzel nemcsak a hazafiatlanság vádját cáfolták meg, de leggyönyörűbb példáját mutatták az egyéni célok fölött álló igazi becsületes hazaszeretetnek.

Salgótarján bányamunkásai! Ha politikus lennék, akkor most elmennék hozzátok és lángoló hangu, hálás beszédet mondanék. Ha jomódu, akkor nektek és minden dolgozónak annyira szükséges szükségleti cikkeket adnék nektek. De sajnos nem vagyok egyik sem. Igy hát csak köszönetem küldöm levélben. Biztosan tudom, hogy sok ezer magyar ember érez irántatok ilyen őszinte szeretettel és hálával, hogy ily becsülettel, lelkesen igyekeztek tönkretett hazánkat talpra állitani.

Őszinte tisztelettel

Magyar Gábor, Budapest.

CSUBERDA, DEBRECENI és még más tarjáni fiuk BORISZOROV-ban.

Örömmel vettük és tesszük most közzé néhány Salgótarjáni és környéki ifju nevét, akik jelenleg Boriszorovban (lágerszám: 183 Moszkva) vannak orosz fogságban. — Köszönet a hirhozóknak.

Debreceni István, Csuberda Ferenc, Váradi Ottó, Huszár László, Bocsi, Oláh Vili, Erdős István, Szopóczi Ferenc, Gyimesi Rezső, Pál József, Somogyi Ferenc, Baranyi József, Malombegyi András, Nagy Pál Baglyas, Hegyi András és Bozóki.

„Bányába velük!"

„Küldjétek őket a bányába!", halljuk népgyüléseken, olvassuk az ujságokban és csendes megütközéssel nem tehetünk mást, mint csodálkozunk. Jól tudjuk, a magyar társadalmat meg kell tisztitani ellenségeitől, épen ma van itt az ideje annak, hogy mindenkit az őt megillető helyre, az őt megillető munkakörbe küldjünk, akár büntetésből, akár megbecsülésből. De miért akarjuk a reakciósokat, fasisztákat, a társadalom lébűtőit és csirkefogóit épen a bányákba küldeni? Hát büntetőhely a bánya, kényszermunka a bányamunka, melyet büntetésből végeznek az erre itéltek? Kétségtelen, hogy a bányamunka a legnehezebb testi munka, jó erő, jó egészség kell a végzéséhez és jóval kevesebb kereseti lehetőséget nyujt, mint, mondjuk, a feketézés. Azonban nemcsak erő kell hozzá. Sok éves tanultság, szakértelem, kitartás, a baleseti halállal való bátor szembenézés, az egész bányászsors vállalása ugyanannyira nélkülözhetetlen keiléke a bányász mesterségnek, mint a puszta fizikai erő. Lélek is kell, nemcsak test a föld sötét mélyében való munkához. De ha ez igy van, miért akarjuk épen a soha nem dolgozókat, a léha siker utjain szaladókat, a társadalom felesleges hereit küldeni oda, ahol a pontosan ellenkező tulajdonságokra van szükség? Vajjon az ilyen szándék, az ilyen tett nem vezet a legnehezebb és a legmegbecsülendőbb munka lebecsüléséhez megkissebbitéséhez, esetleg letöréséhez? Vajjon nem sérelem-e ez az egész bányászságra, a munkára, a munka erkölcsére és mindenre, ami mélyen és igazán emberi? De van ezenkivül még egy aggályunk, melyet nem [illegible] és nem akarunk elnyomni: mennyivel [illegible] jobb és biztosabb a bányák munkafegyelme a teljesitmény, a bányai munka morálja, ha nem csak alkalmatlan emberekkel akarjuk megtölteni a munkahelyeket hanem egyszersmind olyan emberekkel, akiket minden munkahelyről ki kellene zárni, akiket éppen azért kell kirekeszteni a munkából, mert maguk a munka nagy ellenségei?

Szeretném, ha ezeket a kérdéseket mindenki, akinek valami köze van ehez a témához, egy kicsikét meghányná vetné magában és a jövőben a kellő meggondoltsággal szólna hozzá.

—a—a.

A salgótarjáni Szim revüestje Pálfalván

Folyó hó 16-án a salgótarjáni Szim ifjuság Zagyvapálfalván vendegszerepelt a bányakaszinó nagytermében, a termet zsufolásig megtöltő közönség előtt.

Az előadás meg is érdemelte ezt az érdeklődést. A fiatal salgótarjáni együttes teljesen átérezte szerepét és igyekezett tudásának legjavát adni. — Ugy a rendező, mint a táncokat betanitó tánctanár fáradságot nem ismerve tanitották be a táncokat, mig a konferáló Regényi János egy pár derüs percet szerzett jól sikerült bemondásaival a lelkesen tapsoló közönségnek.

A salgótarjáni Szim vezetősége ez uton is köszönetet mond a Madisz pálfalvai tagjainak, akik az est sima és zökkenésmentes lebonyolitása körül fáradhatatlanul tevékenykedtek.

Végezetül nem hagyhatjuk szó nélkül a közönség egy részének fegyelmezetlen viselkedését. Jövőben ne felejtsék el, hogy nyilvános helyen a „jó modor" is kötelező.

A Szovjetunió demokratikus külpolitikája

A Szovjetunió külpolitikája a szó legtágabb értelmében vett demokratikus külpolitika, mely a legteljesebb mértékben megfelel az ország belső szerkezetének. Ehhez képest a szovjet diplomácia, a külpolitika irányitása és végrehajtása nem valami kiválasztott réteg előjoga, mint régente volt, hanem az egész nép szivügye, mert a szovjet népet nemcsak érdeklik a nemzetközi kapcsolatok, hanem ért is ezek megitéléséhez. Az a politika és közelebbről külpolitikai nevelés, amelyben sajtó, rádió, előadások és rendszeres tanfolyamok révén állandóan részesül, egyfajta hozzáértést és bizonyos felelősségérzetet ébresztett a szovjet emberben a külpolitikai események megitélésénél. A külpolitikának ez a demokratizálása sok uj elemet hozott annak hivatásszerű, mesterségbeli részébe is, ez a politika hangját, szellemét, stilusát tekintve teljesen konkrét; nem burkolódzik általános és többértelmű szólamokba, amelyekből mindig van kibuvó. Nem a sorok között olvasnitudó szakember kedvéért üznek itt diplomáciát, mint előkelő játékot, hanem a gyárak és kolhózok dolgozói, meg a szovjet értelmiség külpolitikai érdekeinek egyszerű, közérthető és mindenki által ellenőrizhető képviselete céljából. Ehhez képest a szovjet diplomáciát a lehető legnagyobb világosság és formáinak legteljesebb egyszerűsége jellemzi. Bár a szovjet diplomácia teljes mértékben tudatában van annak, mivel tartozik oly államnak, amely a világ egy hatodrészének területére terjed ki és amely európai és ázsiai nagyhatalom is, mégis a ceremóniákat, szertartásokat a lehető legkisebb mértékre szoritja és tekintettel van a köztársasági egyszerűség követelményeire.

A Szovjetunió külpolitikája békepolitika

Ilyen egyszerű és határozott a Szovjetunió külpolitikájának általános vezérelve is, melyet Sztálin igy formulázott meg: „Egy talpalattnyi idegen földet se akarunk, de a mi földünkből se engedünk át senkinek egy ujjnyit se". Látnivaló, hogy a szovjet politika lényegileg békepolitika. A háboru csak annyiban szerepel elgondolásai között, amennyiben ezt rákényszeritik a szovjetek országára. Ezzel az eshetőséggel azonban a reálpolitikának éppugy számolnia kell, mint a tervgazdaságnak. Részleteiben a Szovjetunió külpolitikai vonatkozásainak irányvonalát Litvinov, volt külügyi népbiztos következő hivatalos állásfoglalása fejezi ki: „Szivesen támogatunk olyan kezdeményezéseket, amelyek célja fegyveres összeütközések lehetőségének elháritása és az általános béke biztositása, de könyörtelenül leleplezünk minden oly esetet, amikor észrevesszük, hogy pacifista frázisok képmutató álarca alatt oly mohóság és oly érdekek bújnak meg, amelyeknek semmi közük sincs békéhez és a népek valódi érdekeihez. Beérjük a megfigyelő szerepével oly esetekben, amikor a nemzetközi gesztusok céljai nem eléggé világosak előttünk s arra szorulnak, hogy pontosabban meghatározzák és megvilágitsák őket. Teljességgel idegenül és ellenségesen állunk szemben oly nemzetközi ténykedésekkel, amelyek bármily mértékben is hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az egyik nép a másikat leigázza, vagy hogy uj háborukat készitsenek elő."

Az itt részletezett vezérelveknek megfelelően a Szovjetúnió külső vonatkozásainak eddigi fejlődésében két történelmi jelentőségű irányzat érvényesült: 1) a békepolitika és 2) a súlyos kényszer alatt folytatott Honvédő Háború.

Igyekezz az adóval! Tyúkszemedre lép az adópengő!

Olvasd a SZABAD NÉP-et! Ez a magyar dolgozók lapja!

Bármilyen bonyolult is

az emberi test, az emberi lélek még sokkal bonyolultabb. Ha az emberekkel való érintkezésben figyelő szemmel és megértő szándékkal próbálnánk meg valamely szabványt, vagy átlagtypust leirni, vagy lerajzolni, akkor látnánk, hogy majdnem lehetetlen dologra vállalkoztunk.

Én erre nem is vállalkozom, hiszen ez a psychiaterek és a lélekbuvárok dolga, akik az emberi lélekdzsungel áthatolhatatlan utvesztőiben végzik majdnem reménytelen munkájukat.

Talán igaza volt Diogenesnek, a görög filozofusnak, aki egy nap megjelent Athén piacán a forumon, ahol a nagy tömegben, fényes nappal, égő lámpával járkált. A barátai kérdezték tőle: Mit akarsz itt az égő lámpával? Azt felelte: Embert keresek.

Ez jutott eszembe, amikor március 15-én a főtéren megtartott szép ünnepélyen a tömeget néztem. Ugy szerettem volna, ha ebben a tömegben sok, nagyon sok ember látná, érezné, tudná, hogy mi a különbség a mostani és a régebbi március i ünnepségek között.

Ha gondolatban magunk elé idézzük a régebbi „szabadság"-ünnepélyeket, szégyenkezve kell rádöbbennünk arra, hogy az 1848-as szabadságharc utáni idők különböző szinű reakciós hatalmasságai milyen pimasz képmutató cirkuszt rendeztettek szerte az egész országban, március 15-én.

A szabadság eszméket alapjában meggyalázó, szemfényvesztő játékokat rendeztettek olyan tömegek előtt, amelynek legnagyobb része jóhiszemű rövidlátó és félrevezetett ember volt, a kisebbik része pedig nem mondhatta meg lesujtó véleményét és nem világosithatta fel a tömeget arról, hogy milyen frivol játékot űznek vele és ellene. Kik és hányan látták, hogy ezek mögött a szavak mögött, amiket ma is hallunk, hogy: Szabadság, Testvériség, Egyenlőség!" akkor csak üresen kongó, semmi tartalommal nem biró piszkos szemfényvesztés volt.

Sajnos a tömeg nagy része nem látta meg, hogy mik és kik vannak a szavak mögött. Nem látták, vagy nem tudták, hogy a dobogókon éneklő, vagy szavaló szereplők csak sajnálatraméltó és a saját sirjukat megásni segitő, jóhiszemű áldozatok, akik vakságukban talán még büszkén is asszisztáltak az egeket hasogató komédiához, mert nem látták mi van a dolgok mélyén és kik irányitják legfelülről.

Igen. A tömeg legnagyobb része nem látta, hogy ebben az eleven emberekkel működő bábszinházban kik vannak a zsinórpadláson. Olyan emberek, akik irgalom nélkül összetörtek minden bábot, aki nem akart ugy mozogni, ahogy ők rángatták. Az eszmék mézesmadzagját harsogó szónoklatok kiséretében huzták el az emberek szája előtt, de azalatt mig szabadságjogokról és szabadságeszmékről bőgőtek, mindenkit, aki legelemibb politikai jogokat, titkos választó jogot, a sajtó, vagy gyülekezési szabadságot követelte, egyszerűen legázolták.

Egyenlőségről ők lendeztek, amikor vérlázitóan pökhendi gőgjükben, magyaros rubának nevezett jelmezekben, cimük, rangjuk fitogtatásával, drága rendjeleikkel felmütyürkézve és felmonoklizva ágáltak és nyegleségükben még emberszámba sem vették azokat a dolgozókat, akik az ő számukra mindent előteremtettek és eltartották őket.

A feudális és kapitalista kizsákmányolók, valamint az ezeknek mindenkor alányaló, hajlékonyderekú seregbajtók és hecckáplárok minden erővel ráerőszakolták rendszerüket az egész országra, olyan rendszert, melyben minél nehezebb, minél piszkosabb, sőt minél több munkát végzett valaki, annál kisebb volt a kenyere.

Testvériségről is nagyon sokat szajkóztak. Elhitették a tömeggel, hogy a sovinizmus hazafiság. A gyülöletvető urak közül a legértelmesebbek nagyon jól tudták, milyen veszélyes más népek érthető és igazságos függetlenségi törekvéseit figyelmen kivül hagyni, de szupremációs hatalmi őrületükben elvakulva nem törődtek vele, hogy átkos hatalmaskodó politikájuknak, ennek az ő számukra is kockázattal járó, de a hazardőrök számára nélkülözhetetlen izgalmakat hozó nasi-vasi játéknak, a magyar nemzet mennyi vérrel fogja árát adni.

Egy nép sem érdemli meg a szabadságot, ha más nép, vagy más népek fölött fennhatóságot, szupremációt gyakorolni, hiszen a mi véreink sem érzik jól magukat idegen impérium alatt.

Most talán már mindenki tudja, hogy azelőtt a valóban szép és nemes eszméket felülről olyan urak ünnepeltették, akik a legdrasztikusabb eszközökkel akadályozták meg a szabadság-eszmék megvalósitását, mig most végre eljött az ideje annak, hogy az 1848-as márciusi ifjak rajongóan hirdetett eszméi megvalósuljanak, a sajtó, a szólás, a gyülekezési szabadság, a titkos választói jog, a független önálló kormány, az egyenlő teherviselés, a tisztességes bérrendszer, a dunamenti államok békéjének biztositása stb.

Lelki szemeim előtt látom, hogy a most csak képtelen rémhireket terjesztő, nyugtalanságot és bizalmatlanságot felidézni akaró, a függőleges helyzetben kimult Szálasi által örökségül rájuk hagyott rögvalóságon és talajgyökéren kérődző reakciósok azt mondják: „Micsoda sajtó és szólásszabadság az, ahol mi nem irhatunk? Persze. Ők ugy vélik, hogy csak az a sajtószabadság, ahol kizárólag csak a Hungarizmusról, a totalitásról, a fajelméletről, a sovinizmusról, a nemzeti öncéluságról, a diktaturáról és még sok ilyen hasonló dologról szabad irni és beszélni.

Szálasi a népbirósági tárgyaláson ezt mondotta: „Ő tudja, hogy ha a németek a háborut megnyerték volna, Magyarország függő helyzetbe került volna Németországgal szemben, de ŐK — a nyilasok — megverték volna a németeket és igy tették volna Magyarországot függetlenné.

Hogy egy ember ennyire ostoba lehet!!

Azonban nem Magyarország került függő helyzetbe, hanem Szálasi.

Dixi.

Szikra könyvujdonságok

Magyar Március

Ünnepi hangulatot jelent ez minden magyar ember számára. Ezt az ünnepi hangulatot igyekszik a Szikra kiadásában megjelent könyv az olvasóban kelteni azzal, hogy megszólaltatja a nagy idők tanuit, mondják el élményeiket, gondolataikat azokról az eseményekről, amelyek Magyarországot akkor a szabadságmozgalmak élére állitották.

Alapára P 4.—

Nagy Imre:

Agrárproblémák.

Földbirtokpolitikai tanulmányok, valamint birálatok a magyar sorskérdést tárgyaló irásokról. Alapára P 11.—

Megvásárolhatók:

Petőfi könyvesboltban Salgótarján.

A Politikai Akadémia

mult szombati előadása, sajnos, a közönség részvétlensége miatt nem volt megtartható. Ugy látszik, Salgótarján közönségét sokkal jobban érdekelte a két szinház előadása, mint a közérdekű témák, melyek a Politikai Akadémia tárgysorában szerepelnek és az előadók, akik tudásuk anyagából valamit másoknak is juttatni szeretnének. Nem kötelező az akadémia előadásainak hallgatása, mint ahogy nem kötelező a politikai témákkal való foglalkozás, a politikai pártokhoz való tartozás, az ország ügyeivel való foglalkozás, sőt nem kötelező maga a józan gondolkodás sem. De kérdjük vajjon elegendő-e az ország ujjáépitéséhez a szinházak látogatása, kialakulhat-e egy nemzet az uj feladatoknak megfelelően közügyekkel való foglalkozás, sőt gondolat nélkül? Számithatunk-e az ország ujjáépülésére a magunk felépülése nélkül?

Reméljük, hogy dr. Mesterházy Miklósnénak Petőfi forradalmi költészetéről tartandó ma, szombat délutáni előadásával kapcsolatban nem kell hasonló gondolatokra ragadtatnunk magunkat.

Társadalmi Szemle.

A Magyar Kommunista Párt tudományos folyóiratának márciusi száma megjelent.

Alapára P 2.—

Negyedévi „ P 5.—

1946. március 15-ig, függetlenül a szorzószám esetleges emelkedésétől 500 000 pengős áron fogadunk el előfizetéseket a (április—junius) második negyedévre.

Előfizetések feladhatók:

Minden könyvkereskedésben s a Társadalmi Szemle 16.597 számu postacsekkszámláján

Sokszorositó gépet

keres a 3 határvadász zászlóalj pénzért vagy cserébe. Ajánlatokkal a Kislaktanyába lehet jelentkezni.

Ipartestületi hirek

Hirdetmény

169/1946. ipt. sz.

Hivatkozással a kisiparosok leltár bejelentése tárgyában a kormánynak 12370/1945 számu rendeletére közöljük, hogy minden adóalany köteles az üzemi vagyonáról leltár bejelentést készíteni, ha az üzemi értéke 1946. január hó 1-én a 30 milliót meghaladja.

Az esetben ha az iparos megállapitotta, hogy üzemi tiszta vagyona 1946. január 1. napján a 30 millió pengőt nem haladta meg, leltárt ugyan nem kell készitenie, csupán a következő szövegű nyilatkozatot köteles készíteni és azt az illetékes állami adóhivatalhoz folyó hó 31-ig benyujtani:

NYILATKOZAT

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy üzemi vagyonom tiszta értéke az 1946 január hó 1 napján a 30 millió pengőt nem haladta meg. (Kelt, hó, nap, aláirás.)

Annak megállapitása céljából, hogy az általános keresetiadó alá tartozó alanyok 1946. január 1. napján mutatkozó tiszta vagyona a 30 millió pengőt meghaladja e, vagy sem, azoknál a kisiparosoknál, akik 1945. évben átlagban legfeljebb egy segédet és egy tanoncot, vagy segéd nélkül legfeljebb két tanoncot foglalkoztattak, az ipar folytatásához szükséges szerszámokat, felszereléseket és berendezéseket, számitáson kivül kell hagyni. Ezt a körülményt az alábbi minta szerint egy példányban elkészitendő nyilatkozatban bejelenteni tartozik.

NYILATKOZAT

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy 1945 év folyamán általában egy segédet és egy tanoncot, (segéd nélkül két tanoncot) foglalkoztató kisiparos vagyok és üzemi vagyonom tiszta értéke 1946. január hó 1-én szerszámaim és berendezésem értékének számbavétele nélkül a 30 millió pengőt nem haladta meg. (Kelt, hó, nap, aláirás).

A fenti rendeletre hivatkozással figyelmeztetjük iparos tagjainkat, hogy a fenti leltár bejelentését, illetve a nyilatkozat beterjesztését folyó hó 31-ig kötelesek az illetékes állami adóhivatalhoz benyujtani.

Gondolatok...

Az emberi lélek elvetemültsége, az önzés határtalansága, csak a mának élő állati ösztön kell ahhoz, hogy az ezer sebből vérző ország vajudása közben az egyén minden etikát félredobva harácsoljon s magának a legkényelmesebb jólétet biztositsa akkor, amikor elcsigázott, sápadt bányászaink, a kohók, öntödék perzselő tüzétől és nélkülözéstől össze aszalódott testü ipari munkásaink, az iróasztal mellett didergő, éhes, kábaagyu szellemi dolgozók, átérezve kötelességüket dolgoznak a romok felett ujjáépülő haza talpraállitásán.

Sokszor halljuk, a munkás durva bárdolatlan s mindenkiben ellenséget lát, aki „vasalt nadrágban" jár.

Lehet-e csodálkozni, mikor azt tanulta az élet iskolájában, hogy az „urak" közül alig akad érzőszivü jólelkü ember. A lelkemélyén megtanulta gyülölni azt a rendszert, amely neki csak nélkülözést, megaláztatást hozott s ebben azokat is, akik annak a rendszernek jó kiszolgálói voltak. Ma, amikor azt látja, hogy a régi „vasalt nadrágosok" közül alig akad, aki levetkőzze a mult előitéleteit s lemondani tud azért, hogy érdemesebbeknek is jusson s mikor azt látja, hogy vagy gyáván „várakozás álláspontjára" helyezkednek, vagy titkon dolgoznak a régi rendszer visszaállitásán, vagy kilépve a porondra nyiltan szembehelyezkednek azzal a rendszerrel, amelyik a dolgozók életszinvonalának emelésére, az igazi demokrácia kiépitésére van hivatva, nem-e jogos a bizalmatlanság és ha a mult bünéből bárdolatlan, durva, lehet-e ezen joggal felháborodni, ha bizalmatlansága s mondjuk meg őszintén jogos felháborodása nem selyempapirba burkoltan kerül szavakba.

Ne légy elbizakodott, hogy iskolázottságod révén intelektuelnek számittass! Vizsgáld meg lelkedet, nem-e kiegyensulyozatlanabb, mint a szerszám emberé-é, nem-e van a hét főbünöktől megfertőzve, nem-e csak az iskolamáz van rajtad, ha megkaparjuk ezt a mázat, egy értéktelen vázra találunk?

A letünt világot visszavárni őrültség! A korral nem haladni öngyilkosság! Az ujvilág épitésétől távolmaradni bün, sőt becstelenség! Ha egy nemzet valamely tagja nem az erők összefogásán, ezen keresztül a nemzet jólétének előmozditásán dolgozik, nem méltó arra, hogy a nép megtürje maga között.

Ember, aki felfuvalkodva hirdeted a „teremtés koronája vagy" nem-e mélyebbre süllyedtél az erdő fenevadjainál? Hiszen önön magadat pusztitod. Sajat kezed munkáját valtoztatod romhalmazzá s kegyetlenebb vagy a legvérengzőbb bestiánál... Szállj magadba s dolgozz azon, hogy ez a földgolyó az ember otthona legyen, szeresd, becsüld embertársaidat, hogy téged is szeressenek és megbecsüljenek.

tü.

A Szovjetunió főiskolái

A Szovjetunió főiskolái egymillión felül képeztek ki főiskolai diplomával rendelkező értelmiségi szakerőt. A forradalom előtti Oroszországban 8—10 ezerre rugott az évi értelmiségi utánpótlás. A szovjet főiskolák a háboru előtti évek folyamán évente 100 110 ezer értelmiségi utánpótlásról gondoskodtak. Az sztálini ötéves terv megvalósitásának éveiben a főiskolákból 170 ezer értelmiségi szakértő került ki. A második ötéves terv idején az értelmiségi utánpótlás kétszeresére növekedett és elérte az évi 368 ezer 900-at. A harmadik ötéves terv első négy évében 409 ezer értelmeségi szakerő hagyta el a főiskolákat, ezek közül 116 ezer 500 mérnök.

—0—

A főiskolai hálózat, amely rendkivül sokat szenvedett a német megszállástól, ma csaknem elérte a háború előtti szinvonalat. A főiskolákba beiratkozott hallgatók száma ebben az évben elérte az 1940. év magasságát, sőt néhány területen a fölé is emelkedett. Igy például az ipari és gépipari főiskolákra 20 ezerrel több hallgató iratkozott be, mint a háboru előtti utolsó évben.

—0—

1947-ben a szovjet főiskoláknak 120 ezer értelmiségi szakerőt kell előkésziteni a szovjet élet számára.

—0—

Szakácsnőt

keres a Salgótarjáni 3. határvadász zászlóalj honvéd étkezdéje. Jelentkezni lehet a Kislaktanyába.

A NÜRNBERGI PER

GÖRING VALLOMÁSA

Milliók hóhéra konokul tagad és hazudik

A márc. 14-i ülésen Göring megpróbálta elhitetni, hogy ő maga sohasem volt kapcsolatban az SS-el. Szerinte a nácik a munkásosztályt nem semmisitették meg, hanem megszabaditották a munkanélküliségtől.

„Csak" hetvenhat halott

Göring beszámolt a Roehm-ügy hátteréről. Göring állitólag megtudta, hogy Roehm összeesküvést sző Hitler ellen Hitler maga ment Bajorországba ahol letartóztatta Roehmet és hiveit. Scleichert és feleségét letartóztatásuk pillanatában agyonlőtték. „A halottak számát — mondotta Göring — erősen tulozták, mert mindössze hetvenkéthetvenhat halott lehetett."

Göring nem vállalja...

Vallomása további részében Göring a fajvédelmi törvényekről beszélt. Azt hazudta, hogy a nemzeti szocialisták nem irtották a zsidókat. Az egész felelősséget Göbbelsre tolja. Azt állitotta, hogy a zsidóprogromok Göbbels müvei voltak és ezért ő nem vállalja a felelősséget. A zsidóellenes törvenyeket Göbbels beszélte meg Hitlerrel. Ezekbe a vértelen megszoritásokba azután már Göring is belement.

A kémkedő Göring

Göring ezután azzal büszkélkedett, hogy ismerte a Berlinben tartózkodó külföldi diplomaták egész tevékenységét, mert külön szervet állitott fel a külföldiek telefonbeszélgetéseinek lehallgatására. Beismerte, hogy Ausztriában csak a fasiszták rokonszenveztek a nácikkal, de ragaszkodik ahhoz, hogy az Anschluss az osztrákok kérésére történt. Vallomásában megpróbálta elhitetni, hogy Németország nem támadott, csupán védekezni igyekezett a Csehszlovákia felől fenyegető veszély ellen. A vallomás során kiderült, hogy Hitler már 1939-ben meg akarta támadni Franciaországot, de a légköri viszonyok miatt nem tudták bevetni a légierőt s igy a támadás elmaradt.

Göring beismerte, hogy Hitlerrel együtt ő irta alá Himler különleges megbizását Lengyelország elnémetesitésére vonatkozóan.

Az elrabolt mükincsekre vonatkozóan kijelentette, hogy meg van sértve, mert ő világéletében mügyüjtő és müvészetet szerető ember volt, ezért tiltákozik az ellen, hogy őt mükincsek elrablójának nevezzék.

A kihallgatás még folyik.

Marx Károly

a tudományos szocializmus megteremtője, a munkásmozgalom és a dolgozók harcának nagy vezetője 1883 marcius 14 én halt meg.

Azért dolgozott, hogy tanitásával a politikai és gazdasági elnyomás ellen való harcban a tudás fegyverét adja az emberiség kezébe. Müveiben világosan megmutatta a tőkés társadalom szerkezetét. Kimutatta, hogy ez a rendszer a dolgozók kizsákmányolásán keresztül akarata ellenére is kitermeli magából azt a munkásosztályt, amely az összes dolgozókkal együtt megvalósitja a szabad, politikai és gazdasági elnyomás nélküli társadalmat.

Mentsük meg a gyümölcsöseinket

Magyarország gyümölcskultúrája az elmult 14 év alatt rohamosan emelkedett. Mind többen és többen jöttek rá, hogy a magyar föld és éghajlat milyen kiválóan alkalmas a gyümölcstermelésre és a külföld is megismerte izletes gyümölcseinket. Pusztán Szabolcs vármegyében 10.000 kat. holdra becsülhető a gyümölcsösök területe. 70 százaléka ennek Jonathán alma. Sok ezek közül a gyümölcsösök közül a földreform során az uj kisbirtokosok kezébe került, akik nagy gonddal és szeretettel vették kezükbe nemzeti kincsünknek, gyümölcsfáinknak ápolását, Sokaknál azonban még hiányzik a kellő ismeret, szaktudás, a kényesebb gyümölcsfajták kezeléséhez.

Elsősorban a vármegyei hatóságokra hárul annak a feladata, hogy a szükséges utmutatásokat megadják és megóvják a szakszerütlen kezelés következtében a gyümölcsösök elhanyagolását.

Az elmult gazdasági évben Szabolcs vármegye területéről csak 100-150 vagon téli alma került értékesitésre, Ha figyelembe vesszük, hogy az 1942—43-as években 200—300 vagon télialma került piacra, látjuk milyen fontos, hogy ennek a nagy jelentőségü terménynek a megmentéséért mindent megtegyünk. A háborus viszonyok következtében nagyarányu a gyümölcsösöknek a vadkártételtől és a kaliforniai pajzstetütől származó megbetegedése.

Sürgős intézkedésre van szükség ezen a téren, mert ha időben nem történik megfelelő intézkedés, a hegyközségi törvény alapján az állam lesz kénytelen a fertőző gyümölcsösöket kiirtani.

Nem elég a puszta központi rendelkezéseknél megállni. A nép nevelésére hivatott tanszemélyzetnek is be kell kapcsolódnia abba a felvilágositó munkába, ami a gyümölcsösök kezelésével kapcsolatban reájuk is hárul.

Köszönet nyilvánitás

Feleségem, édesanyám elhunyta alkalmából kifejezett jóleső részvétért ezuton mondunk hálás köszönetet.

Szikora Lajos és leánya.

Korai napraforgó vetést!

A napraforgót minél előbb vessük el, mert korai vetés esetén a növény a talaj nedvességet jobban hasznositani tudja, erőteljesen fejlődik és igy várható, hogy a magtermés is emelkedik és a szemek teltebbek lesznek. A gyökérzet is erősebb igy tehát nem kell majd attól félni, hogy a szél a szárakat kidönti. A korai vetésü napraforgó ősszel jókor beérik és utána a talajmunka időben elvégezhető.

Természetesen a korai vetés előfeltétele, hogy a növényt őszi szántásba vethetjük. A napraforgó azonban nem annyira igényes növény, hogy kedvéért a cukorrépának, a lennek, vagy kendernek fenntartott, ősszel felszántott területeket ezektől elvonjuk. A napraforgót tehát csak akkor vethetjük őszi szántásba, ha annyi ősszel megszántott területünk van, hogy a cukorrépán, lenen és kenderen felül még a napraforgónak is jut belőle.

A szerkesztésért és kiadásért felel:
Dr. VASS GYULA.

Nyomatott Végh Kálmán könyvnyomdájában Salgótarján Fő-utca 66.